

Möjligheter till hjälp, stöd och skydd

Målsägandebiträde

Vid vissa typer av brott kan den som drabbats av brott få ett så kallat målsägandebiträde (en egen advokat) som hjälper till att tillvarata den drabbades intressen under förundersökning och rättegång.

Målsägandebiträdet ska informera om vad som kommer att hända och de regler som gäller samt bevaka att förhör sker på ett lämpligt sätt. Observera att man har rätt att ha med sig ett målsägandebiträde redan vid första polisförhöret. Kostnaden för målsägandebiträdet betalas av staten och ansökan görs till tingsrätten.

Stödperson

Förutom målsägandebiträde finns möjlighet att ta med en stödperson under förhör och rättegång. Stödpersonen har, till skillnad från målsägandebiträdet, inga juridiska befogenheter utan fungerar endast som ett moraliskt och känslomässigt stöd.

Stödpersonen kan vara någon närstående till den drabbade, en chef (motsvarande) eller en kollega. Det är personen själv som avgör om man har behov av och vill ha med sig en stödperson vid förhör och/eller rättegång. Dock finns ingen ovillkorlig rätt att ha med sig en stödperson vid förhör under förundersökningen. En stödperson har endast rätt att närvara om förundersökningsledaren anser att det kan ske utan negativa konsekvenser för utredningen.

Vittnesstöd

För att underlätta situationen för brottsdrabbade i domstolsprocessen finns det så kallade vittnesstöd vid landets tingsrätter och hovrätter. De är särskilt utbildade personer som informerar om själva rättegångsförfarandet. De kan också hjälpa till om drabbade och vittnen känner sig pressade och spända under själva rättegången.

Vittnesstöden erbjuder även praktisk hjälp, till exempel att fylla i ersättningsblanketter och förmedla kontakt med personer som kan besvara specifika frågor om ärendet.

Rättsskydd, juridisk rådgivning och rättshjälp

Har man behov av ytterligare juridisk rådgivning, utöver den hjälp man får av målsägandebiträdet och åklagaren, bör man i första hand vända sig till sitt försäkringsbolag för att få besked om vad rättsskyddet omfattar.

I vissa fall kan den drabbade även ha möjligheter till rättshjälp enligt rättshjälpslagen. För att få rättshjälp beviljat krävs att man har uttömt möjligheten till rättsskydd enligt ovan. Vidare ställs krav på att den drabbade ska ha vänt sig till en advokat eller biträdande jurist för rådgivning.

Underrättelse från kriminalvården

När en intagen på kriminalvårdsanstalt avtjänar straff för ett våld som har riktat sig mot liv, hälsa, frihet eller frid, ska den som drabbats tillfrågas om hon/han vill bli underrättad om gärningspersonen får permission eller av någon anledning avviker från anstalten samt när gärningspersonen ska frigges.

Inbrottslarm

Som extra skyddsåtgärd kan du välja att installera ett inbrottslarm i din bostad. Det finns larm som är ljudande som en siren, men även larm som går direkt till en larmcentral.

Överfallslarm och personlarm

En uppkommen situation kan för den enskildes säkerhet innebära att det är motiverat att bära ett överfallslarm eller ett personlarm. Skillnaden är att ett överfallslarm är en fast installation i din bostad, och personlarmet är något du bär med dig oavsett var du befinner dig.

Det finns olika typer av personlarm, och skulle det finnas behov av ett sådant, ta kontakt med kommunens säkerhetsenhet.

Kontaktförbud

När en individ har utsatts för våld, hot m.m. finns möjlighet att ansöka om så kallat kontaktförbud. Ansökan görs till polisen medan det är åklagaren som fattar beslut om ansökan ska beviljas.

Kontaktförbud innebär att den som hotar eller trakasserar förbjuds att besöka, följa efter eller kontakta den drabbade under en viss period. Förbudet gäller även kontakt via brev, sms eller e-post. Förbudet kan utvidgas till att personen som hotar eller trakasserar inte får uppehålla sig i närheten av den drabbades bostad eller arbetsplats.

Skyddstelefon

Den som är utsatt för allvarliga hot kan, efter att polisen gjort en riskanalys, få en så kallad skyddstelefon under en kortare period. Telefonen, som är utrustad med GPS-positionering, larmar direkt till Polisens länskommunikationscentral som ett prio ett larm. Operatören kopplar upp sig på medhörning.

Polisen kan även tillhandahålla ett förprogrammerat direktnummer till Polisens länskommunikationscentral. Samtalet tas emot som ett prio ett larm. Dock saknas positionering vilket innebär att skyddspersonen måste ange sin position.

Skyddade personuppgifter

Folkbokföringsuppgifter, till exempel personnummer, namn och adress är normalt offentliga. I vissa fall kan den drabbade få sina personuppgifter skyddade genom så kallad *sekretessmarkering*, vilket Skatteverket beslutar om efter ansökan. Exempel på sådana fall kan vara att någon utsatts för våld och hot m.m. Även i arbetsgivarens personalregister tillämpas sekretessmarkering.

En annan möjlighet till skydd är så kallad *kvarskrivning*. Det innebär att man fortfarande är skriven på sin gamla folkbokföringsadress trots att man flyttat – man bor således anonymt på den nya orten. En kvarskrivning görs när en sekretessmarkering inte bedöms skydda i tillräcklig omfattning. Ansökan görs hos Skatteverket.

Om en individ är utsatt för särskilt allvarlig brottslighet och hotas till liv, hälsa eller frihet finns möjlighet att få fingerade personuppgifter. Det innebär att den drabbade får nya identitetsuppgifter, till exempel ett nytt namn och nytt personnummer.

Om du får fingerade personuppgifter tas din gamla identitet bort ur folkbokföringsregistret, även ditt personnummer. Det innebär även att den drabbade måste flytta till en ny, hemlig ort. Då det kan vara komplicerat att leva med fingerad identitet används skyddet enbart i undantagsfall, som en sista utväg efter att andra mindre omfattande åtgärder prövats.

Ansökan om fingerade personuppgifter görs till Rikskriminalpolisen. Rikspolisstyrelsen fattar därefter beslut om fingerade personuppgifter.

För mer information om sekretessmarkering, kvarskrivning och fingerade personuppgifter kontakta Skatteverket eller polisen.